

65 metai – Kolorado lietuvių bendruomenės istorija, atmintis ir bendrystė

Lapkričio 1-ąją Kolorado lietuviai susibūrė paminėti ypatingos sukakties – Kolorado lietuvių bendruomenės 65-mečio. Šventė sutapo su Visų Šventųjų dienos ir Vėlinių minėjimu bei prieš penkerius metus Regina Caeli ermitaže pastatyto lietuviško kryžiaus sukaktimi. Tai buvo proga ne tik švęsti, bet ir prisiminti žmones, kurie kūrė lietuvišką gyvenimą Kolorade, pagerbti išėjusius Anapilin ir pasidžiaugti tuo, kas mus vienija šiandien – lietuvių kalba, tradicijomis, tikėjimu ir vienybės dvasia.

Kristina Vyšniauskienė

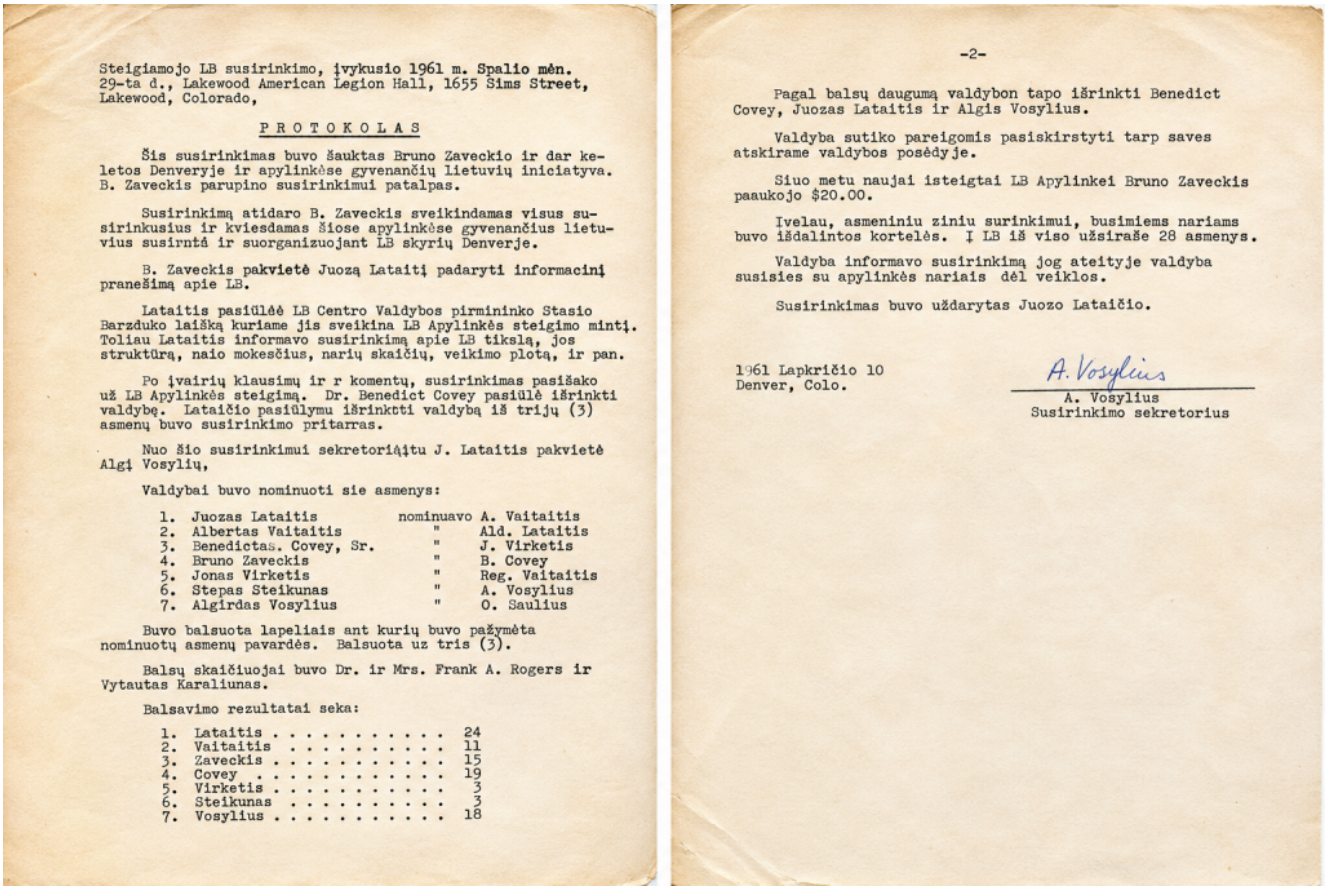
Kolorado lietuvių bendruomenės archyvo nuotr.

Kolorado lietuvių bendruomenės istorija: nuo pirmųjų susitikimų iki šiandienos

Kolorado lietuvių istorija prasidėjo gerokai anksčiau, nei oficialiai buvo įkurta JAV Lietuvių Bendruomenės apylinkė. Dar 1899 m. lietuviškame laikraštyje „Tėvynė“ buvo rašoma apie Denveryje ir jo apylinkėse gyvenančius lietuvius. Tuo metu jų čia buvo vos keliolika. Atvykę ieškoti darbo ir geresnio gyvenimo, jie net ir toli nuo gimtinės stengėsi išsaugoti savo kalbą bei papročius.

1961 m. spalio 29 d. Bruno Zaveckio ir kitų aktyvių lietuvių iniciatyva Denveryje

įvyko steigiamasis susirinkimas, kuriame nutarta įkurti JAV Lietuvių Bendruomenės Kolorado apylinkę. Pirmąją valdybą sudarė Juozas Lataitis, Algis Vosylius ir Benedict Covey. Taip prasidėjo organizuotas lietuviškas gyvenimas, kurio svarbiausias tikslas buvo suburti Denveryje ir aplinkinėse vietovėse gyvenančius tautiečius. Jau pirmaisiais metais bendruomenė rengė susitikimus, šventes, išvykas ir garsino Lietuvos vardą.

Steigiamojo LB susirinkimo, įvykusio 1961 m. Spalio mėn. 29-ta d., Lakewood American Legion Hall, 1655 Sims Street, Lakewood, Colorado,

PROTOKOLAS

Šis susirinkimas buvo šauktas Bruno Zaveckio ir dar keletos Denveryje ir apylinkėse gyvenančių lietuvių iniciatyva. B. Zaveckis parupino susirinkimui patalpas.

Susirinkimą atidaro B. Zaveckis sveikindamas visus susirinkusius ir kviesdamas šiose apylinkėse gyvenančius lietuvius susirntá ir suorganizuojant LB skyrių Denverje.

B. Zaveckis pakvietė Juozą Lataitį padaryti informacinį pranešimą apie LB.

Lataitis pasiūlėė LB Centro Valdybos pirmininko Stasio Barzduko laišką kuriame jis sveikina LB Apylinkės steigimo mintį. Toliau Lataitis informavo susirinkimą apie LB tikslą, jos struktūrą, naio mokesčius, narių skaičių, veikimo plotą, ir pan.

Po įvairių klausimų ir r komentų, susirinkimas pasišako už LB Apylinkės steigimą. Dr. Benedict Covey pasiūlė išrinkti valdybę. Lataičio pasiūlymu išrinktti valdybą iš trijų (3) asmenų buvo susirinkimo pritarras.

Nuo šio susirinkimui sekretoriąįtu J. Lataitis pakvietė Algį Vosylių,

Valdybai buvo nominuoti sie asmenys:

1.	Juozas Lataitis	nominuavo	A. Vaitaitis
2.	Albertas Vaitaitis	"	Ald. Lataitis
3.	Benedictas. Covey, Sr.	"	J. Virketis
4.	Bruno Zaveckis	"	B. Covey
5.	Jonas Virketis	"	Reg. Vaitaitis
6.	Stepas Steikunas	"	A. Vosylius
7.	Algirdas Vosylius	"	O. Saulius

Buvo balsuota lapeliais ant kurių buvo pažymėta nominuotų asmenų pavardės. Balsuota uz tris (3).

Balsų skaičiuojai buvo Dr. ir Mrs. Frank A. Rogers ir Vytautas Karaliunas.

Balsavimo rezultatai seka:

1.	Lataitis	24
2.	Vaitaitis	11
3.	Zaveckis	15
4.	Covey	19
5.	Virketis	3
6.	Steikunas	3
7.	Vosylius	18

-2-

Pagal balsų daugumą valdybon tapo išrinkti Benedict Covey, Juozas Lataitis ir Algis Vosylius.

Valdyba sutiko pareigomis pasiskirstyti tarp saves atskirame valdybos posėdyje.

Siuo metu naujai isteigtai LB Apylinkei Bruno Zaveckis paaukojo $20.00.

Ivelau, asmeniniu ziniu surinkimui, busimiems nariams buvo išdalintos kortelės. Į LB iš viso užsiraše 28 asmenys.

Valdyba informavo susirinkimą jog ateityje valdyba susisies su apylinkės nariais dėl veiklos.

Susirinkimas buvo uždarytas Juozo Lataičio.

1961 Lapkričio 10
Denver, Colo.

A. Vosylius
A. Vosylius
Susirinkimo sekretorius

1961 m. Kolorado LB įsteigimo protokolas

Lietuvius vienijo ir Kolorado kalnai

Įdomų ankstyvojo bendruomenės gyvenimo liudijimą randame 1961 m. gruodžio 22 d. laikraštyje „Dirva“. Praėjus mažiau nei dviem mėnesiams po Kolorado apylinkės įkūrimo, laikraštyje pasirodė gausiai fotografijomis iliustruotas straipsnis „Colorado lietuviai kviečia pasigrožėti ir pasinaudoti dideliais gamtos turtais“.

Straipsnis atskleidžia dar vieną svarbią lietuvių gyvenimo Kolorade pusę – meilę kalnams, gamtai ir bendroms išvykoms. Lietuviai ne tik rinkdavosi minėti tautinių

švenčių ar puoselėti lietuviškų tradicijų, bet ir kartu slidinėdavo, keliaudavo, grybaudavo, mėgaudavosi Kolorado gamtos grožiu. Straipsnio autorius, pasirašęs inicialais A. V., pasakojo, kad lietuviai buvo atradę ir savitą pramogą – grybavimą. Net baravykai, raudonviršiai ir lepšės Kolorado kalnuose primindavo gimtinę. Lietuvių pomėgis grybauti stebino amerikiečius, o patiems tautiečiams tai buvo dar vienas būdas išsaugoti iš Lietuvos atsivežtus įpročius.

Lietuvių Bendruomenės Denverio apylinkės valdyba. Iš kairės: Algis Vosylius, Benedict S. Covey, Sr. ir Juozas Lataitis.

R. Glodenio nuotrauka

Pirmieji Kolorado LB valdybos nariai

Ypatingas dėmesys straipsnyje skirtas slidinėjimui. Minimos netoli Denverio esančios slidinėjimo vietovės – Arapahoe Basin, Berthoud Pass, Loveland Basin ir Winter Park. 1961 m. žiemą slidinėjimo sezonas, kaip rašoma laikraštyje, paprastai trukdavo apie septynis mėnesius, nuo lapkričio iki gegužės. Taip pat pateikiamos to meto kainos: slidžių ir lazdų nuoma dienai kainavo nuo 2,50 JAV dolerio, o keltuvų bilietai – nuo 2,50 iki 4 dolerių.

Dar įdomesnė istorinė detalė – straipsnio pabaigoje lietuviai buvo kviečiami kreiptis į Algį Vosylių, vieną pirmosios Kolorado Bendruomenės apylinkės valdybos narių, kuris žadėjo suteikti informacijos apie slidinėjimą ir pasirūpinti atvykstančių tautiečių nakvyne. Tai rodo, kad nuo pat pirmųjų organizuotos veiklos mėnesių bendruomenė rūpinosi ne vien oficialiais renginiais, bet ir asmeniniais žmonių ryšiais, svetingumu bei bendromis pramogomis.

Išlikusios nuotraukos yra ne tik žiemos pramogų akimirkos. Jos leidžia pažvelgti į pirmųjų bendruomenės narių kasdienybę, jų draugystę ir artumą. Jose atsiskleidžia žmonės, kurie kūrė lietuvišką gyvenimą Kolorade ne vien susirinkimų salėse, bet ir kalnų apsuptyje.

Lietuvos vardas Kolorado istorijoje

Vienas reikšmingiausių ankstyvųjų pasiekimų – 1963 m. Kolorado gubernatoriaus John A. Love sprendimas Vasario 16-ąją, minint Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 45-ąsias metines, paskelbti Lietuvių diena Kolorado valstijoje. Tai buvo svarbus bendruomenės pastangų įvertinimas.

Colorado lietuvių suruoštame Vasario 16 minėjime. Sėdi iš kairės: šeimininkė Irena Bockienė,

Vasario 16 d. minėjimas, 1964 m.

Bėgant metams keitėsi žmonės, bendruomenės vadovai, susitikimų vietos, tačiau nesikeitė svarbiausias siekis – išsaugoti lietuvybę. Lietuviškos šventės, tautiniai šokiai, dainos, susitikimai, religinės tradicijos ir bendri darbai tapo tuo nematomu siūlu, kuris jungė skirtingas kartas.

Šiandien, žvelgdami į senas fotografijas, matome ne tik praeities akimirkas, bet ir žmones, kurių pastangomis lietuviška bendruomenė Kolorade gyvuoja jau 65 metus. Kiekviena nuotrauka yra tiltas tarp kartų, primenantis, kad bendruomenės stiprybė slypi žmonių ryšiuose ir gebėjime perduoti lietuvybę iš širdies į širdį.

Lietuviškos šventės ir minėjimai – vienybės tradicija

Senuosiuose lietuviškuose laikraščiuose išliko vertingų liudijimų apie Kolorado lietuvių gyvenimą. Jie pasakoja ne tik apie istorinius įvykius, bet ir apie pastangas išsaugoti kalbą, papročius bei tautinę tapatybę toli nuo gimtinės.

Ypatingą vietą bendruomenės gyvenime užėmė Vasario 16-osios minėjimai. Tai buvo ne vien iškilmingi susibūrimai, bet ir proga priminti Lietuvos istoriją, puoselėti nepriklausomybės viltį bei perduoti meilę Lietuvai jaunajai kartai. Ne mažiau svarbios buvo Kalėdų šventės, tautinių šokių pasirodymai, lietuviškos dainos ir bendruomenės vakaronės. Tokiuose susitikimuose mezgėsi draugystės, stiprėjo tarpusavio ryšiai, o vaikai augo girdėdami lietuvišką žodį ir pažindami savo protėvių tradicijas.

Šias tradicijas šiandien primena išlikusios laikraščių iškarpos ir fotografijos – svarbi mūsų bendruomenės istorinės atminties dalis. 1964 m. nepriklausomybės minėjimas vyko Denverio centre, „Argonaut“ viešbučio restorane. Dalyvavo ne tik

lietuviai, bet ir amerikiečių, latvių, ukrainiečių bei lenkų atstovai. Iškilmingą kalbą pasakė profesorius W. J. Chapitis-Čepaitis. Šio renginio fotografijos išliko „Dirvos“ laikraštyje.

Ypač įsimintinas buvo 1980 m. Vasario 16-osios minėjimas, kuriame garbės svečiu dalyvavo Simas Kudirka. Į „Applewood Country Club“ susirinko apie 210 žmonių, o tautinių šokių grupė „Rūta“ atliko septynis lietuviškus šokius. Šis renginys tapo gražiu lietuvių vienybės, tautinio pasididžiavimo ir kultūros puoselėjimo pavyzdžiu.

„Rūta“ – 50 metų lietuviško šokio ir tradicijų

Neatsiejama Kolorado lietuvių bendruomenės 65 metų istorijos dalis yra tautinių šokių grupė „Rūta“, šiemet mininti savo veiklos 50-metį. Per penkis dešimtmečius ji tapo ne tik lietuviško šokio, bet ir tautinės tapatybės, telkimosi bei meilės Lietuvai simboliu.

„Rūta“ buvo įkurta 1976 m. Alberto ir Reginos Vaitaičių iniciatyva. Pirmasis grupės tikslas – dalyvauti V-ojoje išeivijos lietuvių tautinių šokių šventėje. Nors tuomet nuvykti nepavyko, šokėjų entuziazmas neišblėso. Pirmosios mokytojos buvo Regina Vaitaitienė ir Regina Suffian, vėliau šokėjus mokė tautinių šokių puoselėtojas Vytautas Beliajus.

Svarbų pėdsaką grupės istorijoje paliko Antanina Bulotienė, vadovauti pradėjusi 1978 m. Dėl jos ryžto ir atkaklumo „Rūta“ 1980 m. dalyvavo VI-ojoje tautinių šokių šventėje. Vėlesniais metais grupė ne kartą atstovavo Denverio lietuviams išeivijos lietuvių tautinių šokių šventėse JAV ir Kanadoje.

„Rūta“, 1979 m.

1980–1990 m. laikotarpis laikomas „Rūtos“ aukso amžiumi. Šokėjai koncertavo Omahoje, Finikse, Los Andžele ir kituose miestuose, o Kolorade dalyvavo Vasario 16-osios minėjimuose, lietuvių bendruomenės šventėse ir daugiakultūriuose renginiuose, pristatydami lietuvišką šokį bei tautinius drabužius platesnei visuomenei.

Per penkiasdešimt metų grupėje šoko apie 240 žmonių, jos repertuare buvo daugiau kaip 100 tautinių šokių, o pasirodymų surengta apie 160. Keitėsi šokėjų kartos ir vadovai, tačiau išliko tas pats tikslas – išsaugoti lietuvišką šokį ir perduoti jį jaunajai kartai.

„Rūta“ 1980 m. pirmą kartą šoka 6-je šokių šventėje

Ilgus metus grupei vadovavo Antanina Bulotienė, vėliau Lionė Kazlauskienė, o nuo 2008 m. vadovavimą perėmė Rimas Bulota. Prie šokių mokymo prisidėjo Svaja Mikulionytė-Unrath, o pastaraisiais metais šokėjus moko Daiva Jarašiūtė. Ypatingos padėkos nusipelno Arvidas ir Laima Jarašiai, kurių namuose nuo 1998 m. vyksta grupės repeticijos.

Minėdami Kolorado lietuvių bendruomenės 65-metį ir „Rūtos“ 50-metį, su dėkingumu prisimename visus, kurie savo laiku, darbu ir meile lietuviškam šokiui kūrė šios grupės istoriją. „Rūta“ yra daugiau nei tautinių šokių grupė. Tai penkis dešimtmečius gyvuojanti lietuviškos kultūros gija, jungianti kartas ir liudijanti, kad net toli nuo Lietuvos galima išsaugoti jos tradicijas bei dvasią.

Šv. Mišios Visų Šventųjų ir Vėlinių proga – malda ir atmintis

Lapkričio 1-osios susibūrimui ypatingą prasmę suteikė Visų Šventųjų dienos ir Vėlinių minėjimas. Tai metas, kai mintimis sugrįžtame pas tuos, kurių jau nebėra šalia. Prisimename tėvus, senelius, artimuosius, draugus ir visus, palikusius

pėdsaką mūsų gyvenime. Per šv. Mišias Kolorado lietuviai susivienijo maldoje už mirusiuosius. Ypač prisiminti tie, kurie prieš daugelį metų kūrė bendruomenę, puoselėjo lietuviškas tradicijas ir perdavė meilę Lietuvai savo vaikams.

Gyvenant toli nuo Tėvynės tokios akimirkos įgauna dar gilesnę prasmę. Jos primena, kad mūsų šaknys nenutrūksta peržengus valstybių sienas, o pagarba protėviams ir jų atminimui išlieka svarbia mūsų tapatybės dalimi. Bendra malda tapo prasminga įžanga į šventinę dieną, kurioje susipynė pagarba praeičiai ir džiaugsmas dėl šiandien gyvuojančios lietuvių bendruomenės.

Atminimo žvakutės ir lietuviško kryžiaus penkmetis

Viena jautriausių minėjimo akimirkų buvo mirusiųjų pagerbimas ir lietuviško kryžiaus penkerių metų sukakties paminėjimas Regina Caeli ermitaže.

2021 m., minint Kolorado lietuvių bendruomenės 60-metį, ermitaže iškilo lietuviškas kryžius-saulė – pirmasis toks lietuvybės simbolis Kolorade. Kryžiaus projektą parengė ilgametis Kolorado Bendruomenės pirmininkas Arvidas Jarašius. Jį įgyvendino kartu su Romu Vyšniausku, o prie darbų prisidėjo Donatas Juodzevičius, Gintas Jarašius, Emilis Vyšniauskas ir Henrikas Rumša. Kryžius tapo ne tik tautinės tapatybės ženklu, bet ir vieta, kurioje susitinka tikėjimas, istorija bei bendruomenės atmintis. Šiemet, minint jo penkerių metų sukaktį, bendruomenės nariai vėl susibūrė prie šio prasmingo simbolio.

Uždegtos atminimo žvakutės priminė išėjusius artimuosius ir visus mirusius lietuvius. Jų liepsnelės simboliškai sujungė Koloradą su Lietuva, su ten likusiais protėvių kapais ir mūsų šeimų istorijomis. Kryžiaus palaiminimas tapo padėkos ir susikaupimo akimirka. Jis priminė, kad lietuvybė išlieka gyva ne vien mūsų prisiminimuose, bet ir konkrečiuose darbuose, kuriuos paliekame ateities kartoms.

Prieš penkerius metus pastatytas kryžius šiandien liudija paprastą, tačiau labai svarbią tiesą: net ir toli nuo Lietuvos galime sukurti vietą, kurioje gyvena mūsų tautos dvasia.

65-mečio šventė – istorijos, dainos ir bendrystė

Po susikaupimo ir maldos atėjo metas šventiniam susitikimui. 65-mečio minėjimas suteikė progą prisiminti nueitą kelią, pasidžiaugti šiandienos bendruomene ir pabūti kartu. Susirinkusiuosius dainomis džiugino „Kolorado Romas“, jam pritarė

ansamblis „Uola“. Lietuviškos melodijos priminė, kad daina visais laikais buvo viena stipriausių mūsų tautos vienybės išraiškų. Ji jungė pirmuosius lietuvių emigrantus, lydėjo mūsų tėvus ir senelius, o šiandien skamba naujų kartų lūpose.

Ne mažiau svarbi šventės dalis – bendruomenės istorijos ir prisiminimai. Žaidimo „65 metai kartu“ metu dalyviai buvo kviečiami prisiminti pirmuosius susitikimus su Kolorado lietuviais, įsimintiniausias šventes, bendruomenės žmones ir gražiausias tradicijas. Klausimai skatino ne tik prisiminti praeitį, bet ir pažvelgti į ateitį: ką norėtume išsaugoti, kaip galėtume sudominti jaunąją kartą ir kokią bendruomenę norėtume matyti po dar kelių dešimtmečių?

Šventėje netrūko ir vaišių, pokalbių, šypsenų bei džiaugsmo vėl susitikti. Juk bendruomenė gyvuoja ne vien per oficialius renginius ar dideles sukaktis. Ji gyva tuomet, kai žmonės vieni kitus pažįsta, prisimena, padeda, džiaugiasi susitikę ir jaučia, kad yra savi.

Padėka ir žvilgsnis į ateitį

Nuoširdžiai dėkojame Jurgiui Senkui, kuris šiemet atšventė 90 metų jubiliejų, Arvidui Jarašiui ir Rimui Bulotai už prisiminimus, įdomius pasakojimus ir gyvus Kolorado lietuvių bendruomenės istorijos liudijimus. Šios istorijos padeda geriau pažinti mūsų praeitį ir perduoti ją ateities kartoms.

Ypač dėkojame broliui kunigui Pranciškui Nekrošiui už svetingumą ir galimybę susiburti Regina Caeli ermitaže – vietoje, kuri jau ne vienus metus vienija Kolorado lietuvius.

Širdingai dėkojame „Kolorado Romui“ ir ansambliui „Uola“ už muziką, dainas ir šventinę nuotaiką.

Ačiū visiems atvykusiems, kurie savo dalyvavimu, šypsenomis, prisiminimais ir nuoširdžiu bendravimu sukūrė ypatingą šventės atmosferą.

Bendruomenės istoriją kuria žmonės – tie, kurie buvo prieš mus, kurie šiandien esame kartu, ir tie, kuriems perduosime savo tradicijas. Šešiasdešimt penkeri metai – tai daugybė susitikimų, švenčių, darbų ir prisiminimų. Nedidelio lietuvių būrelio pradėta istorija tęsiasi iki šiol. Prieš 65 metus čia buvo pasėta lietuvybės sėkla. Šiandien ji jau turi gilias šaknis. Tegul mūsų bendrystė, tikėjimas ir meilė Lietuvai padeda jai augti dar daugelį metų.

Su 65-uoju gimtadieniu, Kolorado lietuvių bendruomene!